

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

สรุป

การศึกษาครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพ ปัญหาและข้อเสนอแนะในการบริหารงานวิชาการ โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ประชากรที่ใช้ คือ ผู้อำนวยการ โรงเรียน รองผู้อำนวยการ โรงเรียน ครูผู้สอน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีการศึกษา 2552 เนื้อหาเป็นขอบข่ายการบริหารงานวิชาการ 5 ด้าน ได้แก่ การบริหารหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล การนิเทศภายในสถานศึกษา การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ซึ่งใช้หลักการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน 4 หลัก คือ หลักการกระจายอำนาจ หลักการมีส่วนร่วม หลักการริเริ่ม และหลักการตรวจสอบได้ เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถาม 1 ฉบับ แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม สภาพการบริหารงานวิชาการ โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ปัญหาและข้อเสนอแนะ สถิติที่ใช้ คือ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการศึกษารูปได้ ดังนี้

การบริหารหลักสูตร

การบริหารงานวิชาการด้านการบริหารหลักสูตร โดยใช้หลักการกระจายอำนาจ พบว่าประเด็นที่มีการปฏิบัติและเป็นจริงในระดับมาก คือ มีการแต่งตั้งแต่งตั้งคณะกรรมการรับผิดชอบงานการบริหารหลักสูตร มีการจัดประชุมวางแผนเพื่อดำเนินงานการบริหารหลักสูตร สำหรับปัญหาที่พบ บางส่วนระบุปัญหาไว้ว่า ผู้ปกครอง ชุมชน ศิษย์เก่า ไม่มีความรู้ในเรื่องการบริหารหลักสูตร ส่วนข้อเสนอแนะ คือ ควรสร้างความเข้าใจถึงความสำคัญของการบริหารหลักสูตรแก่ชุมชน ผู้ปกครอง ศิษย์เก่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

การบริหารงานวิชาการด้านการบริหารหลักสูตร โดยใช้หลักการมีส่วนร่วม พบว่าประเด็นที่มีการปฏิบัติและเป็นจริงในระดับมาก คือ มีการประชุมชี้แจงเรื่องการจัดทำหลักสูตรเพื่อชี้้นำในการดำเนินงาน มีการเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองนำเสนอความคิดเห็น และกำหนดแนวทางใน

การบริหารหลักสูตร สำหรับปัญหาที่พบ บางส่วนระบุปัญหาไว้ว่า ชุมชน ผู้ปกครอง ศิษย์เก่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขาดการมีส่วนร่วมในการบริหารหลักสูตร ส่วนข้อเสนอแนะ คือ ควรเปิดโอกาสให้ผู้ปกครอง ชุมชน ศิษย์เก่า เข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนเรื่องการบริหารหลักสูตร

การบริหารงานวิชาการด้านการบริหารหลักสูตร โดยใช้หลักการริเริ่ม พบว่า ประเด็นที่มีการปฏิบัติและเป็นจริงในระดับมาก คือ มีการจัดเอกสาร คู่มือหลักสูตรให้ครูศึกษาค้นคว้าและมีการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมายเกี่ยวกับการบริหารหลักสูตรให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง สำหรับปัญหาที่พบ บางส่วนระบุปัญหาไว้ว่า หลักสูตรท้องถิ่นของสถานศึกษาไม่ตอบสนองความต้องการของชุมชน ส่วนข้อเสนอแนะ คือ ควรจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นให้เหมาะสมและตอบสนองความต้องการของท้องถิ่น

การบริหารงานวิชาการด้านการบริหารหลักสูตร โดยใช้หลักการตรวจสอบได้ พบว่า ประเด็นที่มีการปฏิบัติและเป็นจริงในระดับมาก คือ มีเอกสารหลักฐานการดำเนินงานบริหารหลักสูตรที่เป็นปัจจุบัน มีหลักเกณฑ์การประเมินผลการใช้หลักสูตรที่ชัดเจน สามารถตรวจสอบได้ และมีการนำผลการประเมินการใช้หลักสูตรไปใช้ในการวางแผนพัฒนาการบริหารหลักสูตร สำหรับปัญหาที่พบ บางส่วนระบุปัญหาไว้ว่า ไม่มีการประเมินผลการใช้หลักสูตร ส่วนข้อเสนอแนะ คือ ควรมีการแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารและประเมินผลการใช้หลักสูตร

การจัดการเรียนการสอน

การบริหารงานวิชาการด้านการจัดการเรียนการสอน โดยใช้หลักการกระจายอำนาจ พบว่า ประเด็นที่มีการปฏิบัติและเป็นจริงในระดับมาก คือ มีการจัดประชุมวางแผนการดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและมีการจัดการเรียนการสอนทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ทุกชั้น โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับปัญหาที่พบ บางส่วนระบุปัญหาไว้ว่า ผู้บริหารไม่ให้ความสำคัญในการจัดประชุมวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ส่วนข้อเสนอแนะ คือ ควรมีการจัดประชุมวางแผนงาน โครงการการจัดการเรียนการสอนอย่างสม่ำเสมอ

การบริหารงานวิชาการด้านการจัดการเรียนการสอน โดยใช้หลักการมีส่วนร่วม พบว่า ประเด็นที่มีการปฏิบัติและเป็นจริงในระดับมาก คือ มีการเสนอผลการจัดการเรียนรู้ต่อฝ่ายต่าง ๆ ของชุมชนเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้และแก้ไขปัญหาาร่วมกันในทุกภาคเรียนและมีการให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้มีส่วนร่วมในการกำหนดวิสัยทัศน์ในชุมชนเพื่อให้ความรู้แก่นักเรียน สำหรับปัญหาที่พบ บางส่วนระบุปัญหาไว้ว่า ชุมชน ผู้ปกครองศิษย์เก่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ไม่มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของสถานศึกษา ส่วนข้อเสนอแนะ คือ ควรให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีส่วนร่วมในการเสนอความคิดเห็นและร่วมตัดสินใจในแผนงานและโครงการการจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษา

การบริหารงานวิชาการด้านการจัดการเรียนการสอน โดยใช้หลักการริเริ่ม พบว่า ประเด็นที่มีการปฏิบัติและเป็นจริงในระดับมาก คือ มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยส่งเสริมให้ผู้เรียน ได้แสวงหาความรู้ด้วยตัวเองและมีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ส่งเสริมผู้เรียนที่มีความสามารถพิเศษ สำหรับปัญหาที่พบ บางส่วนระบุปัญหาไว้ว่า ผู้บริหารขาดการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนและพัฒนาการจัดการเรียนการสอน ส่วนข้อเสนอแนะ คือ ผู้บริหารควรส่งเสริมให้ครูทำวิจัยในชั้นเรียนและพัฒนาการจัดการเรียนการสอนให้ครบทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้

การบริหารงานวิชาการด้านการจัดการเรียนการสอน โดยใช้หลักการตรวจสอบได้ พบว่า ประเด็นที่มีการปฏิบัติและเป็นจริงในระดับมาก คือ มีแผนการติดตามและประเมินผลการจัดการเรียนการสอน และมีบันทึกการประชุมวางแผนการดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน สำหรับปัญหาที่พบ บางส่วนระบุปัญหาไว้ว่า สถานศึกษาขาดการติดตามและประเมินผลการจัดการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง ส่วนข้อเสนอแนะ คือ ผู้บริหารควรมีการนิเทศการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่องเพื่อผลของการพัฒนา

การวัดและประเมินผลการศึกษา

การบริหารงานวิชาการด้านการวัดและประเมินผลการศึกษาโดยใช้หลักการกระจายอำนาจ พบว่า ประเด็นที่มีการปฏิบัติและเป็นจริงในระดับมาก คือ มีการจัดทำระเบียบการวัดและประเมินผล จัดประชุมวางแผนการดำเนินการวัดและประเมินผลการศึกษา สำหรับปัญหาที่พบ บางส่วนระบุปัญหาไว้ว่า สถานศึกษาขาดแผนงาน โครงการการวัดและประเมินผล

ส่วนข้อเสนอแนะ คือ ควรระบุแผนงาน/โครงการที่เกี่ยวข้องกับการวัดและประเมินผลลงในแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษาและแต่งตั้งคณะกรรมการรับผิดชอบให้ชัดเจน

การบริหารงานวิชาการด้านการวัดและประเมินผลการศึกษาโดยใช้หลักการมีส่วนร่วมพบว่า ประเด็นที่มีการปฏิบัติและเป็นจริงในระดับมาก คือ มีการจัดให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน หน่วยงาน องค์กรต่าง ๆ ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการวัดและประเมินผลการศึกษา จัดให้มีการอบรมหรือเชิญวิทยากรมาให้ความรู้แก่ครู ผู้เกี่ยวข้องเกี่ยวกับวิธีการวัดและประเมินผลการศึกษา และมีการเปิดโอกาส ให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของสถานศึกษาเข้ามามีส่วนร่วมในการประเมินผลการศึกษา สำหรับปัญหาที่พบ บางส่วนระบุปัญหาไว้ว่า ชุมชน ผู้ปกครอง ศิษย์เก่า ไม่มีความรู้ในเรื่องของการวัดและการประเมินผลการศึกษา ส่วนข้อเสนอแนะ คือ สถานศึกษาควรจัดอบรมความรู้เรื่องการวัดและประเมินผลการศึกษาให้กับคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

การบริหารงานวิชาการด้านการวัดและประเมินผลการศึกษาโดยใช้หลักการริเริ่มพบว่า ประเด็นที่มีการปฏิบัติและเป็นจริงในระดับมาก คือ มีการจัดให้ผู้บริหารสถานศึกษาอนุมัติผลการประเมินการเรียนรู้ด้านต่าง ๆ ทั้งรายปี/รายภาค และตัดสินผลการเรียนการผ่านชั้นและจบการศึกษา มีการจัดสร้างและนำเครื่องมือวัดและประเมินผลไปใช้อย่างถูกต้องเหมาะสม สำหรับปัญหาที่พบ บางส่วนระบุปัญหาไว้ว่า ครูขาดความรู้ในเรื่องของการสร้างเครื่องมือวัดและประเมินผลการศึกษา ส่วนข้อเสนอแนะ คือ ควรมีการส่งเสริมให้มีการพัฒนาและปรับปรุงเครื่องมือวัดและประเมินผลให้เป็นไปตามศักยภาพของผู้เรียน

การบริหารงานวิชาการด้านการวัดและประเมินผลการศึกษาโดยใช้หลักการตรวจสอบได้พบว่า ประเด็นที่มีการปฏิบัติและเป็นจริงในระดับมาก คือ มีเอกสารการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียนครบถ้วนตามหลักสูตรของสถานศึกษา พร้อมทั้งจัดระบบสารสนเทศด้านการวัดผลและประเมินผล การเทียบโอนผลการเรียนเพื่อใช้ในการอ้างอิง ตรวจสอบ สำหรับปัญหาที่พบ บางส่วนระบุปัญหาไว้ว่า สถานศึกษาขาดการนำผลการประเมินแผนงาน/โครงการ การวัดและประเมินผลไปใช้ในการวางแผนพัฒนาและปรับปรุงงานต่อไป ส่วนข้อเสนอแนะ คือ ควรมีคณะกรรมการรับผิดชอบแผนงาน โครงการวัดและประเมินผลโดยมาจากหลายฝ่ายและมีแผนการติดตามและประเมินผลการศึกษาเป็นระยะ

การนิเทศภายในสถานศึกษา

การบริหารงานวิชาการด้านการนิเทศภายในสถานศึกษาโดยใช้หลักการกระจายอำนาจ พบว่า ประเด็นที่มีการปฏิบัติและเป็นจริงในระดับมาก คือ มีการวางแผนการจัดการนิเทศภายในสถานศึกษา และจัดทำแผนงาน/โครงการ การนิเทศภายในสถานศึกษา สำหรับปัญหาที่พบ บางส่วนระบุปัญหาไว้ว่า ไม่มีการแต่งตั้งคณะกรรมการผู้รับผิดชอบแผนงาน/โครงการการนิเทศภายในสถานศึกษา ส่วนข้อเสนอแนะ คือ ควรมีการจัดทำแผนงานและโครงการการนิเทศภายในสถานศึกษา โดยคณะกรรมการที่มาจากหลายฝ่าย

การบริหารงานวิชาการด้านการนิเทศภายในสถานศึกษาโดยใช้หลักการมีส่วนร่วม พบว่า ประเด็นที่มีการปฏิบัติและเป็นจริงในระดับมาก คือ มีการสร้างความตระหนักให้กับคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน บุคลากรทางการศึกษาทุกท่านให้เห็นความสำคัญของการนิเทศภายในและเข้าใจในหลักการนิเทศ คือ การพัฒนา/ปรับปรุง การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน สำหรับปัญหาที่พบ บางส่วนระบุปัญหาไว้ว่า คณะครู คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ไม่มีส่วนร่วมในการนิเทศภายในสถานศึกษา ส่วนข้อเสนอแนะ คือ ควรส่งเสริมให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เข้ามามีส่วนร่วมในการนิเทศภายใน และพัฒนาไปสู่การมีส่วนร่วมในการนิเทศตามปฏิทินทุกครั้ง

การบริหารงานวิชาการด้านการนิเทศภายในสถานศึกษาโดยใช้หลักการริเริ่ม พบว่า ประเด็นที่มีการปฏิบัติและเป็นจริงในระดับมาก คือ มีการส่งเสริมให้ครูดำเนินการจัดเก็บข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อปรับปรุงการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและพัฒนากระบวนการนิเทศที่เอื้อต่อการสนับสนุนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา ส่งเสริมการนิเทศการสอนระหว่างครูผู้สอนเพื่อเสนอแนะซึ่งกันและกัน สำหรับปัญหาที่พบ บางส่วนระบุปัญหาไว้ว่า ไม่มีการกำหนดปฏิทินการนิเทศภายในไว้ชัดเจน ส่วนข้อเสนอแนะ คือ ผู้บริหารสถานศึกษาควรจัดประชุมวางแผนร่วมกับคณะครู คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อกำหนดแผนการนิเทศให้ชัดเจน และดำเนินการตามแผนการนิเทศอย่างต่อเนื่อง

การบริหารงานวิชาการด้านการนิเทศภายในสถานศึกษาโดยใช้หลักการตรวจสอบได้ พบว่า ประเด็นที่มีการปฏิบัติและเป็นจริงในระดับมาก คือ มีการนำผลการประเมินไปใช้ในการวางแผนพัฒนาและปรับปรุง แผนงาน/โครงการ การนิเทศภายในสถานศึกษา และมีการประเมินผล

แผนงาน/โครงการ การนิเทศภายในสถานศึกษาอย่างน้อย ภาคเรียนละ 1 ครั้ง สำหรับปัญหาที่พบ บางส่วนระบุปัญหาไว้ว่า สถานศึกษาไม่มีการสรุปผลการนิเทศภายในสถานศึกษาที่เป็นลายลักษณ์อักษร ส่วนข้อเสนอแนะ คือ คณะกรรมการ ผู้รับผิดชอบแผนงาน/โครงการการนิเทศภายในสถานศึกษา ควรร่วมกันสรุปผลการดำเนินงานให้เป็นลายลักษณ์อักษรพร้อมที่จะได้รับการตรวจสอบ

การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

การบริหารงานวิชาการด้านการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาโดยใช้หลักการกระจายอำนาจ พบว่า ประเด็นที่มีการปฏิบัติและเป็นจริงในระดับมาก คือ มีการวางแผนงาน การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา จัดระบบโครงสร้างองค์กรให้รองรับการจัดระบบ การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาและจัดทำแผนงาน/โครงการ การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สำหรับปัญหาที่พบ บางส่วนระบุปัญหาไว้ว่า สถานศึกษาไม่มีแผนงาน/โครงการการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาที่ชัดเจน ส่วนข้อเสนอแนะ คือ ควรมีการจัดทำแผนงาน/โครงการการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาให้ชัดเจน

การบริหารงานวิชาการด้านการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาโดยใช้หลักการมีส่วนร่วม พบว่า ประเด็นที่มีการปฏิบัติและเป็นจริงในระดับมาก คือ สร้างจิตสำนึกให้ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน บุคลากรทางการศึกษาตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาให้ถึงมาตรฐาน จัดให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน บุคลากรทางการศึกษามีส่วนร่วมในการนำเสนอ พิจารณา และตัดสินใจในการจัดทำแผนงาน/โครงการ การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สำหรับปัญหาที่พบ บางส่วนระบุปัญหาไว้ว่า คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานนักเรียน ไม่มีส่วนร่วมในการจัดทำระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ส่วนข้อเสนอแนะ คือ ควรจัดให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน นักเรียนมีส่วนร่วมในการนำเสนอ พิจารณาในการจัดทำแผนงาน/โครงการระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

การบริหารงานวิชาการด้านการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาโดยใช้หลักการริเริ่มพบว่า ประเด็นที่มีการปฏิบัติและเป็นจริงในระดับมาก คือ มีการจัดทำแผนกลยุทธ์/แผนยุทธศาสตร์ของสถานศึกษาที่มุ่งเน้นคุณภาพการศึกษาและจัดระบบการบริหารสารสนเทศ โดยจัดโครงสร้างการบริหารที่เอื้อต่อการพัฒนางานการสร้างระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา และดำเนินการตามแผนพัฒนาของสถานศึกษาโดยสร้างระบบการทำงานที่เข้มแข็งเน้นการมีส่วนร่วม สำหรับปัญหาที่พบ บางส่วนระบุปัญหาไว้ว่า คณะครู คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน นักเรียนยังไม่กล้าที่จะเสนอความคิดใหม่ ๆ ที่จะนำมาพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ส่วนข้อเสนอแนะ คือ ควรเปิดโอกาสให้คณะครูคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน นักเรียนมีส่วนร่วมในการวางแผนงาน/โครงการและพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

การบริหารงานวิชาการด้านการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาโดยใช้หลักการตรวจสอบได้ พบว่า ประเด็นที่มีการปฏิบัติและเป็นจริงในระดับมาก คือ มีการประเมินผลแผนงาน/โครงการ การประกันคุณภาพการศึกษาเมื่อสิ้นปีการศึกษา มีการนำผลการประเมินไปใช้ในการวางแผนพัฒนาและปรับปรุงแผนงาน/โครงการ ระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สำหรับปัญหาที่พบ บางส่วนระบุปัญหาไว้ว่า คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีส่วนร่วมในการตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษาน้อยเกินไป ส่วนข้อเสนอแนะ คือ ควรสนับสนุนให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีส่วนร่วมในการตรวจสอบระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาและดำเนินการอย่างจริงจัง

อภิปรายผล

จากผลการศึกษาในครั้งนี้ ทำให้ทราบถึงสภาพการบริหารงาน ปัญหาและข้อเสนอแนะการบริหารงานวิชาการ โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของสถานศึกษาในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาเบญจมิตร อำเภอแจ้ห่ม จังหวัดเชียงใหม่ มีประเด็นที่น่าสนใจที่จะนำมาอภิปรายผลดังต่อไปนี้

การบริหารหลักสูตร

การบริหารงานวิชาการด้านการบริหารหลักสูตร โดยใช้หลักการกระจายอำนาจ พบว่า ประเด็นที่มีการปฏิบัติและเป็นจริงในระดับมาก คือ มีการแต่งตั้งคณะกรรมการรับผิดชอบงานการบริหารหลักสูตร มีการจัดประชุมวางแผนเพื่อดำเนินงานการบริหารหลักสูตร ซึ่งผู้ศึกษาคิดว่าเป็นผลเนื่องมาจากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม(ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มีความมุ่งหมายที่จะจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์เป็นคนดีมีความสามารถ และอยู่ร่วมกับสังคมอย่างมีความสุข การดำเนินงานตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาให้บรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพต้องอาศัยหลักการสำคัญของการปฏิรูปการศึกษา คือ หลักการกระจายอำนาจการบริหารจัดการศึกษา ให้กับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาเป็นผู้รับผิดชอบ ประกอบกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ได้พัฒนาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 พร้อมทั้งแนวทางในการบริหารหลักสูตรให้สถานศึกษาใช้ทุกโรงเรียนในปีการศึกษา 2553 โดยการบริหารหลักสูตรเน้นให้คณะกรรมการสถานศึกษา ชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเข้ามามีบทบาทในการร่วมบริหารจัดการ ให้ความเห็นชอบ และสนับสนุนการบริหารหลักสูตรในระดับสถานศึกษา ตามที่ผลการศึกษาของสุทธธีรภักดิ์ ศรีวรรณ (2549) ได้ศึกษาการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของ โรงเรียนมงฟอร์ตวิทยาลัย แผนกประถม จังหวัดเชียงใหม่ ด้านหลักการกระจายอำนาจ ผลการศึกษา พบว่า ในภาพรวมมีการดำเนินงานเป็นจริงในระดับมากในเรื่องมีการจัดทำปฏิทินดำเนินงานของแต่ละฝ่าย/งานมีโครงสร้างการบริหารเป็นฝ่ายต่าง ๆ พร้อมบทพรรณนาที่ชัดเจน ปฏิบัติได้ มีคณะกรรมการหลายฝ่ายประกอบไปด้วย ผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง ศิษย์เก่า ร่วมกันจัดทำแผนงานและโครงการ

การบริหารงานวิชาการด้านการบริหารหลักสูตร โดยใช้หลักการมีส่วนร่วม พบว่า

ประเด็นที่มีการปฏิบัติและเป็นจริงในระดับมาก คือ มีการประชุมชี้แจงเรื่องการจัดทำหลักสูตรเพื่อชี้แจงในการดำเนินงาน มีการเปิดโอกาสให้บุคลากรนำเสนอความคิดเห็น และกำหนดแนวทางในการบริหารหลักสูตร ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาเบญจมิตร เข้าใจหลักการในการบริหาร โดยที่ขั้นตอนแรกในการจัดทำแผนงาน โครงการในการบริหารหลักสูตร ผู้บริหารจะต้องมีการจัดประชุมชี้แจง หลักการในการบริหาร ให้กับคณะครู

คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อให้ทุกฝ่ายเข้าใจตรงกัน อีกประการหนึ่งที่สำคัญ คือ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ของกลุ่มเครือข่ายนั้นเป็นชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยงและเผ่าม้ง เมื่อสถานศึกษาขอความช่วยเหลือสนับสนุนในด้านต่างๆ ก็ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีเช่นเดียวกัน กับมจรุณี กวางทอง (2551) ได้ศึกษาการดำเนินงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนในศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาแม่नावง อำเภอแม่เอย จังหวัดเชียงใหม่ ในด้านหลักสูตรและการนำไปใช้ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเกือบทั้งหมดเห็นว่าผู้บริหารได้วางแผนเกี่ยวกับการใช้หลักสูตร และประชุม คณะครูเพื่อทำความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้หลักสูตร ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของสุทธิรักษ์ ศรีวรรณ (2549) ได้ศึกษาสภาพการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนมงฟอร์ตวิทยาลัย แผนกประถม จังหวัดเชียงใหม่ ด้านหลักการมีส่วนร่วม ผลการศึกษาพบว่า ในภาพรวมมีการดำเนินงานเป็นจริงในระดับมาก สรุปได้ดังนี้ คือ มีการประชุม ปรึกษาหารือร่วมกันในการทำงาน ทั้งในฝ่ายและระหว่างฝ่ายต่าง ๆ ส่งเสริมให้ผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง ศิษย์เก่าชุมชน เห็นความสำคัญ ของการศึกษาและมีความรู้สึกเป็นเจ้าของโรงเรียนร่วมกัน มีระบบ กระบวนการจัดการ โดยยึดหลัก ให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วม สนับสนุนส่งเสริมให้บุคลากรของโรงเรียนเข้าร่วมกิจกรรมสัมพันธ์รับใช้ ชุมชน และสังคม

การบริหารงานวิชาการด้านการบริหารหลักสูตรโดยใช้หลักการริเริ่ม พบว่า ประเด็นที่มีการปฏิบัติและเป็นจริงในระดับมาก คือ มีการจัดเอกสาร คู่มือหลักสูตรให้ครูศึกษาค้นคว้า มีการ กำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมายเกี่ยวกับการบริหารหลักสูตรให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง โดย ส่วนมากผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอนมีความรู้ความสามารถในด้านการบริหารและจัดทำหลักสูตร ที่ได้รับการอบรมจากศึกษานิเทศก์ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่ เขต 6 ในเรื่องการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ซึ่งมีองค์ประกอบสำคัญ ได้แก่ วิสัยทัศน์ สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ โครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษา (เวลาเรียน รายวิชาพื้นฐาน/เพิ่มเติม กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน) คำอธิบายรายวิชา และหลักเกณฑ์การจบหลักสูตร ตามที่สุทธิรักษ์ ศรีวรรณ (2549) ได้ศึกษาการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนมงฟอร์ตวิทยาลัย แผนกประถม จังหวัดเชียงใหม่ ด้านหลักการริเริ่ม ผลการศึกษาพบว่า ในภาพรวมมีการดำเนินงานเป็นจริงในระดับมาก สรุปได้ คือ จัดกิจกรรม/ชมรมที่หลากหลาย มีการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา และ

เอกสารประกอบการเรียนการสอน มีการอบรม สัมมนา ศึกษาดูงานเพื่อพัฒนาความรู้ความสามารถ และทักษะในการปฏิบัติงาน

การบริหารงานวิชาการด้านการบริหารหลักสูตร โดยใช้หลักการตรวจสอบได้ พบว่า ประเด็นที่มีการปฏิบัติและเป็นจริงในระดับมาก คือ มีเอกสารหลักฐานการดำเนินงานบริหาร หลักสูตรที่เป็นปัจจุบัน มีหลักเกณฑ์การประเมินผลการใช้หลักสูตรที่ชัดเจน สามารถตรวจสอบได้ มีการนำผลการประเมินการใช้หลักสูตรไปใช้ในการวางแผนพัฒนาการบริหารหลักสูตร ซึ่งแสดง ถึงผู้บริหาร ครูผู้สอน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีการเตรียมความพร้อมในการบริหาร จัดการหลักสูตรสถานศึกษา โดยการสร้างความตระหนักให้แก่บุคลากรให้เห็นความสำคัญจำเป็น ที่ต้องร่วมมือกันบริหารหลักสูตร ดำเนินการแต่งตั้งคณะกรรมการปฏิบัติงาน จัดทำแผนงาน/ โครงการ จัดทำข้อมูลสารสนเทศของสถานศึกษา ดำเนินการจัดทำสาระของหลักสูตร นอกจากนี้ ผู้บริหาร ครูผู้สอน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ต้องมีการนิเทศ ติดตามประเมินผลการใช้ หลักสูตรและนำผลการประเมินมาปรับปรุงพัฒนาการบริหารจัดการหลักสูตรต่อไป ในทำนอง เดียวกันกับที่งานจ้ก สมควร(2545) ได้ศึกษาการปฏิบัติงานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัด สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย ด้านหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ พบว่า มีการพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น มีการติดตามการดำเนินการ ตามหลักสูตรอย่างต่อเนื่อง และสอดคล้องกับผลการศึกษาของสุทธิรักษ์ ศรีวรรณ (2549) ได้ศึกษา การบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนมงฟอร์ตวิทยาลัย แผนกประถม จังหวัดเชียงใหม่ ด้านหลักการตรวจสอบได้ ผลการศึกษา พบว่า ในภาพรวมมีการดำเนินงานเป็นจริงในระดับมาก สรุปได้ คือ มีการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษา มีการบันทึก และรายงานผลการประเมิน แต่ละโครงการ/กิจกรรม มีระบบการนิเทศติดตามผลการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง

การจัดการเรียนการสอน

การบริหารงานวิชาการด้านการจัดการเรียนการสอน โดยใช้หลักการกระจายอำนาจ พบว่า ประเด็นที่มีการปฏิบัติและเป็นจริงในระดับมาก คือ มีการจัดประชุมวางแผนการดำเนินการ จัดกิจกรรมการเรียนการสอน มีการจัดการเรียนการสอนทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ทุกชั้น โดยเน้น ผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งผู้บริหาร ครูผู้สอน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความรู้ความเข้าใจ

ในหลักการจัดการเรียนการสอน มีการแบ่งโครงสร้างในการบริหารเป็นฝ่ายต่าง ๆ มีการแต่งตั้งคณะกรรมการผู้รับผิดชอบแผนงาน/โครงการในการจัดการเรียนการสอน ครูผู้สอนจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและจัดการเรียนการสอนครบทั้ง 8 กลุ่มสาระตามที่หลักสูตรกำหนด เช่นเดียวกันกับกระทรวงศึกษาธิการ (2551, หน้า 20 - 22, 24, 25 - 27) ได้กล่าวถึงหลักในการจัดการเรียนการสอน ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 ได้อธิบายหลักในการจัดการเรียนการสอน ว่า การจัดการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถตามมาตรฐานการเรียนรู้ สมรรถนะสำคัญ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานให้ยึดหลักว่า ผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด เชื่อว่าทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ ยึดประโยชน์ที่เกิดกับผู้เรียน กระบวนการจัดการเรียนรู้ต้องส่งเสริมให้ผู้เรียน สามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลและพัฒนาการทางสมองเน้นให้ความสำคัญทั้งความรู้ และคุณธรรม

การบริหารงานวิชาการด้านการจัดการเรียนการสอนโดยใช้หลักการมีส่วนร่วม พบว่าประเด็นที่มีการปฏิบัติและเป็นจริงในระดับมาก คือ มีการเสนอผลการจัดการเรียนรู้ต่อฝ่ายต่าง ๆ ของชุมชนเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้และแก้ไขปัญหาาร่วมกันในทุกภาคเรียน มีการให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้มีส่วนร่วมในการกำหนดวิสัยทัศน์ในชุมชนเพื่อให้ความรู้แก่นักเรียนแสดงว่าสถานศึกษาในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาเบญจมิตร เปิดโอกาสให้ผู้เรียนครูผู้ปกครอง ชุมชน หน่วยงานองค์กรต่าง ๆ เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอน และเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของสถานศึกษา เช่นเชิญวิทยากรภายนอกที่มาจากชุมชนเข้ามาสอนภูมิปัญญาท้องถิ่น เช่น เรื่องการปักผ้าลายมั่ง การทอผ้ากะเหรี่ยง ประเพณีวัฒนธรรมชาวเขาเผ่าม้งและเผ่ากะเหรี่ยง ซึ่งสอดคล้องกับฝ่ายวิชาการ สำนักพิมพ์เดอะบุคส์ (2546, หน้า 13) กล่าวว่าพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม(ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 หมวด 4 มาตราที่ 29 ให้สถานศึกษาร่วมกับบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น ส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชน โดยจัดกระบวนการเรียนรู้ภายในชุมชนเพื่อให้ชุมชนมีการจัดการศึกษาอบรม มีการแสวงหาความรู้ ข้อมูลข่าวสาร และรู้จักเลือกสรรภูมิปัญญาและวิทยาการต่าง ๆ เพื่อ

พัฒนาชุมชนให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการ รวมทั้งหาวิธีการสนับสนุนให้มีกร
แลกเปลี่ยนประสบการณ์การพัฒนาระหว่างชุมชน

การบริหารงานวิชาการด้านการจัดการเรียนการสอน โดยใช้หลักการริเริ่ม พบว่า
ประเด็นที่มีการปฏิบัติและเป็นจริงในระดับมาก คือ มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยส่งเสริมให้
ผู้เรียน ได้แสวงหาความรู้ด้วยตัวเอง มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ส่งเสริมผู้เรียนที่มี
ความสามารถพิเศษ ซึ่งเป็นไปตามการจัดการศึกษาบางประเภทสำหรับกลุ่มเป้าหมายโดยเฉพาะ
เช่น การศึกษาเฉพาะทาง การศึกษาทางเลือก การศึกษาสำหรับผู้ด้อยโอกาส การศึกษาตามอัธยาศัย
ซึ่งสอดคล้องกับกระทรวงศึกษาธิการ (2551, หน้า 20 - 22, 24, 25 - 27) ได้กล่าวถึง หลักในการ
จัดการเรียนการสอน ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 มีรายละเอียดในการ
จัดการเรียนการสอนคือ การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้เรียนจะต้องอาศัยกระบวนการ
เรียนรู้ที่หลากหลาย เป็นเครื่องมือที่จะนำพาตนเองไปสู่เป้าหมายของหลักสูตร กระบวนการเรียนรู้
ที่จำเป็นสำหรับผู้เรียน อาทิ กระบวนการเรียนรู้แบบบูรณาการ กระบวนการสร้างความรู้ กระบวน
การคิด กระบวนการทางสังคม กระบวนการเผชิญสถานการณ์และแก้ปัญหา กระบวนการเรียนรู้จาก
ประสบการณ์จริง กระบวนการปฏิบัติลงมือทำจริง กระบวนการจัดการ กระบวนการพัฒนาลักษณะ
นิสัย กระบวนการเหล่านี้เป็นแนวทางในการจัดการเรียนรู้ที่ผู้เรียนควรได้รับการฝึกฝนพัฒนาเพราะ
จะสามารถช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดี บรรลุเป้าหมาย

การบริหารงานวิชาการด้านการจัดการเรียนการสอน โดยใช้หลักการตรวจสอบได้ พบว่า
ประเด็นที่มีการปฏิบัติและเป็นจริงในระดับมาก คือ มีแผนการติดตามและประเมินผลการจัดการ
เรียนการสอน มีบันทึกการประชุมวางแผนการดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน แสดงให้
เห็นว่า ด้านการจัดการเรียนการสอนในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาเบญจมิตร ผู้บริหาร
ครูผู้สอน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีการจัดประชุมเพื่อวางแผน มีคณะกรรมการ
รับผิดชอบแผนงาน/โครงการ มีการประเมินแผนงาน/โครงการเมื่อสิ้นปีการศึกษา และนำผลการ
ประเมินไปใช้ในการวางแผนพัฒนาและปรับปรุงการจัดการเรียนการสอน มีเอกสารหลักฐานและ
ร่องรอยในการดำเนินงาน พร้อมทั้งจะได้รับการตรวจสอบจากทุกฝ่าย ในทำนองเดียวกันกับมยุรี
ชาวจำปา (2550) ได้ศึกษาการดำเนินงานวิชาการของโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพ
การศึกษาม่อนจอก อำเภออมก๋อย จังหวัดเชียงใหม่ ในงานการเรียนการสอน ผลการศึกษา พบว่า

กิจกรรมที่ได้ปฏิบัติ คือ การรายงานผลการเรียนการสอนเมื่อสิ้นภาคเรียน การนำปัญหาจากการเรียนการสอนมาปรับปรุงผลการจัดการเรียนรู้ เตรียมเนื้อหาให้เหมาะสมกับความพร้อมของนักเรียน จัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้และจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติจริง

การวัดและประเมินผลการศึกษา

การบริหารงานวิชาการด้านการวัดและประเมินผลการศึกษาโดยใช้หลักการกระจายอำนาจ พบว่า ประเด็นที่มีการปฏิบัติและเป็นจริงในระดับมาก คือ มีการจัดทำระเบียบการวัดและประเมินผลการศึกษาของสถานศึกษา มีการจัดประชุมวางแผนการดำเนินการวัดและประเมินผลการศึกษา ซึ่งการวัดและประเมินผลการศึกษาเป็นกระบวนการที่ให้ผู้สอนใช้พัฒนาคุณภาพผู้เรียน เพราะจะช่วยให้ข้อมูลสารสนเทศที่แสดงพัฒนาการความก้าวหน้าและความสำเร็จทางการเรียนของผู้เรียนรวมทั้งข้อมูลที่จะเป็นประโยชน์ต่อการส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาและเรียนรู้อย่างเต็มตามศักยภาพ สถานศึกษาจะเป็นผู้จัดทำ หลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติในการวัดและประเมินผล การเรียนรู้ของนักเรียน เพื่อให้บุคคลที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายถือปฏิบัติร่วมกัน และเป็นไปตามมาตรฐานเดียวกัน ตามที่กฎกระทรวง (2550) ได้ศึกษาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษา ในศูนย์เครือข่ายพัฒนาวิชาการ จังหวัดแม่ฮ่องสอน ด้านการวัดและประเมินผล ปรากฏผล การปฏิบัติ คือ ได้มีระเบียบการวัดและประเมินผลของโรงเรียน กำหนดปฏิทินในการปฏิบัติงาน การประเมินผลการดำเนินงาน วัดและประเมินผลตามระเบียบของกระทรวงศึกษาธิการ วัดและประเมินผลตามสภาพจริงของผู้เรียน จัดระบบของข้อมูลเกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนในแต่ละภาคเรียน ประชุมชี้แจงกฎระเบียบ หลักเกณฑ์วิธีการวัดผลการศึกษาของนักเรียนตามที่หลักสูตร กำหนด

การบริหารงานวิชาการด้านการวัดและประเมินผลการศึกษาโดยใช้หลักการมีส่วนร่วม พบว่า ประเด็นที่มีการปฏิบัติและเป็นจริงในระดับมาก คือ มีการจัดให้คณะกรรมการสถานศึกษา ชี้แจงพื้นฐาน หน่วยงาน องค์กรต่าง ๆ เข้ามามีส่วนร่วมในการวัดและประเมินผลการศึกษา มีการจัดอบรมหรือเชิญวิทยากรมาให้ความรู้แก่ครู ผู้เกี่ยวข้องกับวิธีการวัดและประเมินผลการศึกษา และมีการเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของสถานศึกษา เข้ามามีส่วนร่วมในการประเมินผลการศึกษา ซึ่งเป็นไปตามหลักการวัดและประเมินผลระดับชั้นเรียน ที่เป็นการวัดและประเมินผลเพื่อมุ่งหา

คำตอบว่าผู้เรียนมีความก้าวหน้าทั้งทางด้านความรู้ ทักษะกระบวนการ คุณธรรมจริยธรรมและคุณลักษณะที่พึงประสงค์จากการเรียนการสอนหรือไม่เพียงใด ผู้ใช้ผลการประเมินในระดับชั้นเรียนที่สำคัญ คือ ผู้เรียน ผู้สอน พ่อแม่ผู้ปกครอง โดยที่เกณฑ์การวัดและประเมินผลจะผ่านความเห็นชอบจากคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เช่นเดียวกันกับผลการศึกษาของสุทธิรักษ์ ศรีวรรณ (2549) ได้ศึกษาการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนมงฟอร์ตวิทยาลัย แผนกประถม จังหวัดเชียงใหม่ ด้านหลักการมีส่วนร่วม ผลการศึกษาพบว่า ในภาพรวมมีการดำเนินงานเป็นจริงในระดับมาก สรุปได้ คือ มีการประชุมปรึกษาหารือร่วมกันในการทำงานทั้งในฝ่ายและระหว่างฝ่ายต่าง ๆ ส่งเสริมให้ผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง ศิษย์เก่าชุมชน เห็นความสำคัญของการศึกษาและมีความรู้สึกเป็นเจ้าของโรงเรียนร่วมกัน

การบริหารงานวิชาการด้านการวัดและประเมินผลการศึกษาโดยใช้หลักการริเริ่มพบว่า ประเด็นที่มีการปฏิบัติและเป็นจริงในระดับมาก คือ มีการจัดให้ผู้บริหารสถานศึกษาอนุมัติผลการประเมินการเรียนรู้ด้านต่าง ๆ ทั้งรายปี/รายภาค ตัดสินผลการเรียนการผ่านชั้นและจบการศึกษา มีการจัดสร้างและนำเครื่องมือวัดและประเมินผลไปใช้อย่างถูกต้องเหมาะสม โดยที่ผู้บริหาร ครูผู้สอน มีความรู้ความเข้าใจในหลักการวัดและการประเมินผล ซึ่งแบ่งเป็น 2 ประการคือ ประการแรก เป็นการวัดและประเมินผลเพื่อพัฒนาผู้เรียน โดยใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับผลการเรียนและการเรียนรู้ของผู้เรียนในระหว่างการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง มีการบันทึก วิเคราะห์ แปลความหมายข้อมูล แล้วนำมาใช้ในการส่งเสริมหรือปรับปรุงแก้ไขการเรียนรู้ของผู้เรียนและการสอนของครู ในการเก็บข้อมูล ครูผู้สอนต้องใช้วิธีการและเครื่องมือที่หลากหลาย เช่น การสังเกต การซักถามการระดมความคิดเห็นเพื่อให้ได้มติข้อสรุปของประเด็นที่กำหนด การใช้แฟ้มสะสมงาน การใช้ภาระงานที่เน้นการปฏิบัติซึ่งการประเมินความรู้เดิม การให้ผู้เรียนประเมินตนเอง การให้เพื่อนประเมินเพื่อน และการใช้เกณฑ์การให้คะแนน สิ่งที่สำคัญที่สุดในการประเมินเพื่อพัฒนา คือ การให้ข้อมูลย้อนกลับกับผู้เรียนในลักษณะคำแนะนำที่เชื่อมโยงความรู้เดิมกับความรู้ใหม่ทำให้การเรียนรู้พอกพูน แก้ไขความคิด ความเข้าใจเดิมที่ไม่ถูกต้อง ตลอดจนการให้ผู้เรียนสามารถตั้งเป้าหมายและพัฒนาตนเองได้ ประการที่สอง การวัดและการประเมินผลเพื่อตัดสินผลการเรียน เป็นการประเมินสรุปผลการเรียนรู้ ซึ่งมีหลายระดับ ได้แก่ เมื่อเรียนจบหน่วยการเรียนรู้ จบรายวิชาเพื่อตัดสินให้คะแนน หรือให้ระดับผลการเรียนให้การรับรองความรู้ความ

สามารถของผู้เรียนว่าผ่านรายวิชาใดหรือไม่ ควรได้รับการเลื่อนชั้นหรือไม่ หรือสามารถจบหลักสูตรหรือไม่ ซึ่งสอดคล้องกับกระทรวงศึกษาธิการ (2551, หน้า 28-29) ได้กล่าวถึงหลักในการวัดและประเมินผลการศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 ว่า การวัดและประเมินผลเป็นการประเมินเพื่อพัฒนาและเพื่อตัดสินผลการเรียนของผู้เรียน ในการพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ของผู้เรียนให้ประสบผลสำเร็จนั้น ผู้เรียนจะต้องได้รับการพัฒนาและประเมินตามตัวชี้วัด เพื่อให้บรรลุตามมาตรฐานการเรียนรู้ สะท้อนสมรรถนะสำคัญ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนซึ่งเป็นเป้าหมายหลักในการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ในทุกระดับไม่ว่าจะเป็นระดับชั้นเรียน ระดับสถานศึกษา ระดับเขตพื้นที่การศึกษา และระดับชาติ การวัดและประเมินผลการเรียนรู้เป็นกระบวนการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน โดยใช้ผลการประเมินเป็นข้อมูลและสารสนเทศที่แสดงพัฒนาการ ความก้าวหน้า และความสำเร็จทางการเรียนของผู้เรียน ตลอดจนข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาและเรียนรู้อย่างเต็มตามศักยภาพ

การบริหารงานวิชาการด้านการวัดและประเมินผลการศึกษาโดยใช้หลักการตรวจสอบได้ พบว่า ประเด็นที่มีการปฏิบัติและเป็นจริงในระดับมาก คือ มีเอกสารการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียนครบถ้วน ตามหลักสูตรของสถานศึกษา พร้อมทั้งมีการจัดระบบสารสนเทศด้านการวัดผลและประเมินผล การเทียบโอนผลการเรียนเพื่อใช้ในการอ้างอิง ตรวจสอบ มีแผนงาน/โครงการการวัดและประเมินผลการศึกษาที่ชัดเจนตรวจสอบได้ ซึ่งผู้บริหาร คณะครูได้ดำเนินการจัดทำระเบียบการวัดและประเมินผลของสถานศึกษาตามหลักสูตรของสถานศึกษา จัดทำเอกสารหลักฐานการศึกษาให้เป็นไปตามระเบียบการวัดและประเมินผลของสถานศึกษา วัดผล ประเมินผลเทียบโอนประสบการณ์ผลการเรียนและอนุมัติผลการเรียน จัดให้มีการประเมินผลการเรียนทุกชั้นและทุกระดับ โดยเริ่มจากการวัดและประเมินผลระดับชั้นเรียน ระดับสถานศึกษา ระดับเขตพื้นที่ (การสอบ Las) ระดับประเทศ (การสอบ O-net) จัดให้มีการพัฒนาเครื่องมือในวัดและประเมินผล จัดระบบสารสนเทศด้านการวัดและประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียนเพื่อใช้ในการอ้างอิง ตรวจสอบและใช้ประโยชน์ในการพัฒนาการเรียนการสอน ผู้บริหารสถานศึกษาอนุมัติผลทางการเรียนด้านต่าง ๆ รายปี/รายภาคและตัดสินผลการเรียนการผ่านชั้นและจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน เช่นเดียวกับที่กระทรวงศึกษาธิการ (2551, หน้า 33) ได้กล่าวถึงเอกสารหลักฐานทางการศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 ว่า เอกสารหลักฐานการศึกษา เป็นเอกสาร

สำคัญที่บันทึกผลการเรียน ข้อมูลและสารสนเทศที่เกี่ยวข้องกับพัฒนาการของผู้เรียนในด้านต่าง ๆ แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ 1) เอกสารหลักฐานการศึกษาที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด 2) เอกสารหลักฐานการศึกษาที่สถานศึกษากำหนด เป็นเอกสารที่สถานศึกษาจัดทำขึ้นเพื่อบันทึกพัฒนาการ ผลการเรียนรู้ และข้อมูลสำคัญ เกี่ยวกับผู้เรียน เช่น แบบรายงานประจำตัวนักเรียน แบบบันทึกผลการเรียนประจำรายวิชา ระเบียบสะสม ใบรับรองผลการเรียน และ เอกสารอื่น ๆ ตามวัตถุประสงค์ของการนำเอกสารไปใช้

การนิเทศภายในสถานศึกษา

การบริหารงานวิชาการด้านการนิเทศภายในสถานศึกษาโดยใช้หลักการกระจายอำนาจพบว่า ประเด็นที่มีการปฏิบัติและเป็นจริงในระดับมาก คือ มีการวางแผน จัดทำแผนงาน/โครงการ การนิเทศภายในสถานศึกษา ซึ่งผู้บริหาร คณะครู ในสถานศึกษาของกลุ่มเครือข่ายมีการจัดทำแผนการนิเทศ กำกับติดตาม การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา โดยเริ่มจากการจัดประชุมเพื่อวางแผน การแต่งตั้งคณะกรรมการผู้รับผิดชอบงานการนิเทศภายในสถานศึกษา จัดทำแผนงาน/โครงการการนิเทศและดำเนินการตามแผนที่วางไว้ ซึ่งสอดคล้องกับปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์(2546, หน้า 227) ได้อธิบายหลักการนิเทศภายในสถานศึกษา ไว้ดังนี้ คือ 1) การนิเทศควรมีการบริหารงานเป็นระบบ และมีการวางแผนการดำเนินเป็น โครงการ 2) การนิเทศต้องถือหลักการมีส่วนร่วมในการทำงาน คือ มีความเป็นประชาธิปไตยเคารพในความคิดเห็นของผู้อื่น เห็นความแตกต่างระหว่างบุคคลเน้นความร่วมมือร่วมใจกันในการดำเนินงาน และใช้ความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงาน เพื่อให้งานนั้นไปสู่เป้าหมายที่เราต้องการ 3) การนิเทศเป็นงานสร้างสรรค์ เป็นการแสวงหาความสามารถพิเศษของแต่ละบุคคลให้แต่ละบุคคลได้แสดงออก และพัฒนาความสามารถเหล่านั้นได้อย่างเต็มที่ 4) การนิเทศเป็นการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นจากการเรียนการสอน โดยให้ครูอาจารย์ได้เรียนรู้ว่าปัญหาของตนเองเป็นอย่างไร จะหาวิธีแก้ปัญหานั้นได้อย่างไร 5) การนิเทศเป็นการสร้างสภาพแวดล้อมในการทำงานให้ดีขึ้น สร้างความเข้าใจระหว่างกัน สร้างมนุษยสัมพันธ์มีวิธีการทำงานที่ดี และความสามารถที่จะอยู่ร่วมกัน 6) การนิเทศเป็นการสร้างความผูกพัน และความมั่นคงต่องานอาชีพ รวมทั้งความเชื่อมั่นในความสามารถของตัวเอง เกิดความพึงพอใจในการทำงาน 7) การนิเทศเป็นการพัฒนาและส่งเสริมวิชาชีพครู ให้มีความรู้สีกฎในอาจารย์ เป็นอาชีพที่ใช้ความรู้และความสามารถ และสามารถที่จะพัฒนาได้

การบริหารงานวิชาการด้านการนิเทศภายในสถานศึกษาโดยใช้หลักการมีส่วนร่วม พบว่า ประเด็นที่มีการปฏิบัติและเป็นจริงในระดับมาก คือ มีการสร้างความตระหนักให้กับ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน บุคลากรทางการศึกษาทุกท่านให้เห็นความสำคัญของการ นิเทศภายในและเข้าใจในหลักการนิเทศ คือ การพัฒนา/ปรับปรุง การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ซึ่งการนิเทศการศึกษาเป็นการให้คำแนะนำ คำปรึกษาช่วยเหลือเพื่อให้ผู้บริหาร ครูผู้สอน พัฒนา ประสิทธิภาพการบริหารจัดการศึกษาให้เป็นไปตามสภาพความสำเร็จที่กำหนดไว้ โดยเริ่มจาก การจัดระบบการนิเทศงานวิชาการและการเรียนการสอน แต่งตั้งคณะกรรมการ วางแผน จัดทำ เครื่องมือการนิเทศ สร้างความตระหนักให้แก่ครูและผู้ที่เกี่ยวข้องให้เข้าใจกระบวนการนิเทศภายใน ว่าเป็นกระบวนการทำงานร่วมกันที่ใช้เหตุผลการนิเทศเป็นการพัฒนาปรับปรุงวิธีการทำงานของ แต่ละบุคคลให้มีคุณภาพ ซึ่งใกล้เคียงกับมยุรี ชาวจำปา (2550) ที่ได้ศึกษาการดำเนินงานวิชาการ ของโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาเมืองจอน อ่างทองมก้อย จังหวัดเชียงใหม่ ในเรื่องการนิเทศการเรียนการสอน ผลการศึกษา พบว่า ได้มีการกำหนดบุคลากรที่ทำหน้าที่เกี่ยวกับ การนิเทศการเรียนการสอน เยี่ยมชั้นเรียนเพื่อให้คำแนะนำแก่เพื่อนครู วางแผนการนิเทศการเรียน การสอน สร้างแรงจูงใจให้กับเพื่อนครูให้ความร่วมมือในการนิเทศภายในสถานศึกษา

การบริหารงานวิชาการด้านการนิเทศภายในสถานศึกษาโดยใช้หลักการริเริ่ม พบว่า ประเด็นที่มีการปฏิบัติและเป็นจริงในระดับมาก คือ มีการส่งเสริมให้ครูดำเนินการจัดเก็บข้อมูลและ วิเคราะห์ข้อมูล เพื่อปรับปรุงการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและพัฒนาระบบการนิเทศที่เอื้อต่อ การสนับสนุนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา มีการส่งเสริมการนิเทศการสอนระหว่าง ครูผู้สอนเพื่อเสนอแนะซึ่งกันและกัน โดยที่ผู้บริหาร ครูผู้สอน ต้องมีความรู้ความสามารถ รู้เทคนิค วิธีการนิเทศ และรู้จักเลือกกิจกรรมให้เหมาะสมกับลักษณะของผู้รับการนิเทศ มีการนำข้อมูลที่ได้ จากการนิเทศมาวิเคราะห์ รวบรวมข้อมูล จัดเก็บข้อมูลให้เป็นระบบ พัฒนาระบบและกระบวนการ นิเทศภายในสถานศึกษาให้ทันต่อสถานการณ์โลกและสังคมที่เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา รวมทั้งมี การปรับปรุงพัฒนาองค์ความรู้ใหม่อย่างต่อเนื่อง และแลกเปลี่ยนประสบการณ์การเรียนรู้ระหว่าง ผู้บริหาร ครู คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สถานศึกษาหรือสถาบันอื่น ซึ่งใกล้เคียงกับ การศึกษาของยอดชาย คำชาย (2550) ที่ได้ศึกษาการดำเนินงานวิชาการของ โรงเรียนหนองบัว วิทยาคม อ่างทองวังผา จังหวัดน่าน ในด้านการนิเทศภายใน พบว่า มีการจัดเอกสารให้ครูได้

ค้นคว้าเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน สนับสนุนให้ครูได้พัฒนาตัวเองอย่างสม่ำเสมอ โดยส่งครูเข้าอบรมตาม โอกาส จัดให้มีการศึกษาคูงาน

การบริหารงานวิชาการด้านการนิเทศภายในสถานศึกษาโดยใช้หลักการตรวจสอบได้พบว่า ประเด็นที่มีการปฏิบัติและเป็นจริงในระดับมาก คือ มีการนำผลการประเมินไปใช้ในการวางแผนพัฒนาและปรับปรุง แผนงาน/โครงการ การนิเทศภายในสถานศึกษา มีการประเมินผลแผนงาน/โครงการ การนิเทศภายในสถานศึกษาอย่างน้อย ภาคเรียนละ 1 ครั้ง ซึ่งเป็นไปตามหลักการประเมินผลระบบและกระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาที่ต้องมีการประชุมวางแผน แต่งตั้งคณะกรรมการ จัดทำเครื่องมือ ประเมินผลการนิเทศ และนำผลการนิเทศไปพัฒนา เช่นเดียวกันกับกฎ 10 สุวรรณเพชร(2550) ได้ศึกษาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษา ในศูนย์เครือข่ายพัฒนาวิชาการ จังหวัดแม่ฮ่องสอน ด้านการนิเทศการเรียนการสอน ปรากฏผลการปฏิบัติ คือ ได้จัดกิจกรรมการนิเทศภายใน สำรวจสภาพปัญหาในการจัดการเรียนการสอนสร้างความตระหนักให้ครูได้เห็นความสำคัญของการนิเทศภายใน แต่งตั้งคณะกรรมการผู้รับผิดชอบการนิเทศภายใน และจัดสิ่งอำนวยความสะดวกในการนิเทศภายในโรงเรียน

การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

การบริหารงานวิชาการด้านการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาโดยใช้หลักการกระจายอำนาจ พบว่า ประเด็นที่มีการปฏิบัติและเป็นจริงในระดับมาก คือ มีการวางแผนการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา จัดระบบ โครงสร้างองค์กรให้รองรับการจัดระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาและจัดทำแผนงาน/โครงการ การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ซึ่งเป็นไปตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 หมวด 6 มาตรา 48 ที่อธิบายไว้ว่า ให้หน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษาจัดให้มีระบบประกันคุณภาพ

ภายในสถานศึกษา และให้ถือว่าการประกันคุณภาพภายในเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหาร การศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง โดยมีการทำรายงานประจำปีเสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และเปิดเผยต่อสาธารณชน เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐาน การศึกษา และเพื่อรองรับการประเมินภายนอก ดังนั้นระบบการประกันคุณภาพภายในจึงเป็น สิ่งจำเป็นที่สถานศึกษาทุกแห่งจะต้องนำไปปฏิบัติ เพื่อให้บรรลุตามเจตนารมณ์ในการพัฒนา คุณภาพของสถานศึกษา เพื่อเป็นการสร้างความมั่นใจให้กับ ผู้ปกครอง ชุมชน ว่านักเรียนจะได้รับ

การศึกษาที่มีคุณภาพ และใกล้เคียงกับเอกสารวิชาการ ลำดับที่ 1/2551 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เชียงใหม่ เขต 5 และ 6 (2551, หน้า 5) ได้กล่าวถึงหลักการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาโดยใช้หลักการกระจายอำนาจ ว่า ให้สถานศึกษามีอิสระและมีความคล่องตัวในการบริหาร รวมถึงการตัดสินใจดำเนินงาน ทั้งด้านการบริหารงานวิชาการ งบประมาณ บุคลากร และทรัพยากร การจัดตั้งอำนวยการศึกษาคณะ และให้อิสระแก่ผู้สอนในการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน ให้บรรลุตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ตลอดจนให้สถานศึกษาสามารถปรับปรุงตัวเอง รับผิดชอบ และจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับสภาพพื้นที่ ความต้องการของชุมชนและสังคมให้มากที่สุด

การบริหารงานวิชาการด้านการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาโดยใช้หลักการมีส่วนร่วม พบว่า ประเด็นที่มีการปฏิบัติและเป็นจริงในระดับมาก คือ การสร้างจิตสำนึกให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน บุคลากรทางการศึกษาตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาให้ถึงมาตรฐาน มีการจัดให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน บุคลากรทางการศึกษามีส่วนร่วมในการนำเสนอ พิจารณา และตัดสินใจในการจัดทำแผนงาน/โครงการ การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ซึ่งการจัดระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาควรยึดหลักการมีส่วนร่วมของชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ซึ่งสอดคล้องกับเอกสารวิชาการ ลำดับที่ 1/2551 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่ เขต 5 และ 6 (2551, หน้า 5) ได้กล่าวถึงหลักการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาโดยใช้หลักการมีส่วนร่วมว่า ให้หน่วยงานทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้ประกอบการ ภูมิปัญญาท้องถิ่นหรือประชาชนชาวบ้าน เข้ามามีส่วนร่วมในการเป็นคณะกรรมการ/คณะทำงานของสถานศึกษา ร่วมกันคิดตัดสินใจ สนับสนุน ส่งเสริม และติดตามตรวจสอบการดำเนินงานของสถานศึกษา ตลอดจนร่วมภาคภูมิใจในความสำเร็จของสถานศึกษา ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ต่อการจัดการศึกษาโดยรวม

การบริหารงานวิชาการด้านการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาโดยใช้หลักการริเริ่ม พบว่า ประเด็นที่มีการปฏิบัติและเป็นจริงในระดับมาก คือ มีการจัดทำแผนกลยุทธ์/แผนยุทธศาสตร์ของสถานศึกษาที่มุ่งเน้นคุณภาพการศึกษาและจัดระบบการบริหารสารสนเทศ โดยจัดโครงสร้างการบริหารที่เอื้อต่อการพัฒนางานและการสร้างระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ซึ่งการจัดทำระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษามีหลักในการดำเนินการ คือ การจัดระบบบริหารและสารสนเทศ การพัฒนามาตรฐานการศึกษา การจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาหรือแผนกลยุทธ์

และแผนปฏิบัติการประจำปี การดำเนินงานตามแผน การตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษา ประจำปี การผุดงระบบการประกันคุณภาพการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับเอกสารวิชาการ ลำดับที่ 1/2551 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่ เขต 5 และ 6 (2551, หน้า 5) ได้กล่าวถึงหลักการ ดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษา ว่า สถานศึกษาคณะกรรมการสถานศึกษาร่วมกันกำหนด เป้าหมาย จุดเน้นที่ต้องการพัฒนา และร่วมกันจัดทำแผนพัฒนาสถานศึกษา เลือกลยุทธ์ศาสตร์ การพัฒนาให้เหมาะสม และปฏิบัติให้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม สถานศึกษาจะต้องประชาสัมพันธ์ เป้าหมายและจุดเน้นที่ต้องการพัฒนา ตลอดจนแผนพัฒนาสถานศึกษาให้ทุกฝ่ายได้รับรู้ ทั้งนี้เพื่อ สัญญาประชาคมและเพื่อให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องมีทิศทางการทำงานที่ชัดเจนสู่เป้าหมายเดียวกัน

การบริหารงานวิชาการด้านการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาโดยใช้หลักการ ตรวจสอบ ได้ พบว่า ประเด็นที่มีการปฏิบัติและเป็นจริงในระดับมาก คือ มีการประเมินผลแผนงาน/ โครงการ การประกันคุณภาพการศึกษาเมื่อสิ้นปีการศึกษา มีการนำผลการประเมิน ไปใช้ในการ วางแผนพัฒนาและปรับปรุงแผนงาน/โครงการ ระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ซึ่งผู้บริหาร คณะครู คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีการดำเนินการกำกับ ติดตามตรวจสอบ ทบทวน และรายงานผลการดำเนินงานตามแผนพัฒนาคุณภาพ / แผนกลยุทธ์ พร้อมทั้งมีการ ประเมินผลการดำเนินงานตามมาตรฐานการศึกษา และจัดทำรายงานการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ประจำปี (SAR) เสนอหน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และเปิดเผยต่อสาธารณชน ตามที่ พททชี่ ศิริบรรณพิทักษ์และสุชาติ กิจพิทักษ์ (2545, หน้า 7 - 8) อธิบายหลักการสำคัญของการ ประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาว่า จุดมุ่งหมายของการประกันคุณภาพภายใน คือ การที่ สถานศึกษาร่วมกันพัฒนาปรับปรุงคุณภาพให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาไม่ใช่การจับผิดหรือ ทำให้บุคคลเสียหาย โดยเป้าหมายสำคัญอยู่ที่การพัฒนาคุณภาพให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน การประกัน คุณภาพการศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารจัดการและการทำงานของบุคลากรทุกคน ในสถานศึกษาไม่ใช่กระบวนการที่แยกส่วนมาจากการดำเนินงานตามปกติของสถานศึกษาโดย สถานศึกษาจะต้องวางแผนพัฒนาและแผนปฏิบัติการที่มีเป้าหมายชัดเจนทำตามแผนตรวจสอบ ประเมินและพัฒนาปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง เป็นระบบที่มีความโปร่งใสและมีจิตสำนึกในการพัฒนา คุณภาพการทำงาน การประกันคุณภาพภายในเป็นหน้าที่ของบุคลากรทุกคนในสถานศึกษา ไม่ว่าจะ เป็นผู้บริหาร ครู บุคลากรอื่น ๆ ในสถานศึกษาโดยในการดำเนินงานจะต้องให้ผู้ที่เกี่ยวข้อง เช่น

คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้เรียน เข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมาย วางแผน ติดตามประเมินผล พัฒนาปรับปรุง ช่วยกันคิด ช่วยกันปฏิบัติ ช่วยกันผลักดันให้สถานศึกษา มีคุณภาพ เพื่อให้ผู้เรียน ได้รับการศึกษาที่ดีมีคุณภาพ เป็นไปตามความต้องการของผู้ปกครอง ชุมชน

อย่างไรก็ตาม จากผลการศึกษาศาภาพการบริหารงานวิชาการ โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ของสถานศึกษาในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาเบญจมิตร์ พบว่า การบริหารงานวิชาการ ด้านการจัดการเรียนการสอนโดยใช้หลักการริเริ่ม มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ มีการส่งเสริมให้ครูใช้ ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการจัดการเรียนการสอน แสดงให้เห็นว่า สถานศึกษาไม่ค่อยมีความรู้ในเรื่อง ของสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น ไม่ส่งเสริมให้ครูใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการจัดการเรียนการสอนและที่ สำคัญคือไม่มีกรอบการจัดทำสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น สำหรับนำไปใช้เป็นแนวทางการจัดทำสาระ ของหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนในส่วนที่เกี่ยวข้องกับสภาพปัญหาในชุมชน สังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อให้เหมาะสมกับความต้องการที่แท้จริงของชุมชน ตามที่สำนักวิชาการและ มาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ (2549, หน้า 33 - 34) ได้อธิบายแนวคิด/หลักการ แนวทางการจัดสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นว่า ท้องถิ่นหมายถึง บริเวณสถานที่ รวมทั้งสภาพแวดล้อมและสังคมวัฒนธรรมที่ผู้เรียนส่วนมากมีวิถีชีวิตเกี่ยวข้องกับ คำนวณตั้งแต่กำเนิด มีขอบข่ายครอบคลุมทั้งหมดบ้าน ตำบล อำเภอ กลุ่มจังหวัด และภูมิภาคของ ท้องถิ่นนั้น ๆ ส่วนสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น หมายถึง รายละเอียดของเนื้อหาองค์ความรู้ที่เกี่ยวกับ ท้องถิ่นในด้านต่าง ๆ เช่นสภาพภูมิประเทศ ภูมิอากาศ ทรัพยากร สิ่งแวดล้อม ประวัติความเป็นมา สภาพเศรษฐกิจ สังคม การดำรงชีวิต ศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณี ภูมิปัญญา ตลอดจนสภาพปัญหา ในชุมชน และสังคม นั้น ๆ ที่สถานศึกษากำหนดขึ้นเพื่อจะนำไปใช้จัดประสบการณ์ให้ผู้เรียน ได้ เรียนรู้เกี่ยวกับท้องถิ่นของตนเอง และกรอบสาระท้องถิ่น หมายถึง ขอบข่ายของเนื้อหาการเรียนรู้ ท้องถิ่นที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดทำเพื่ออำนวยความสะดวกให้ สถานศึกษานำไปจัดทำรายละเอียดสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นของสถานศึกษา ดังนั้นสถานศึกษาถือว่าเป็นหน่วยงานในระดับปฏิบัติการที่จะต้องนำกรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นที่สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาเป็นผู้จัดทำให้ มาจัดทำรายละเอียดของเนื้อหาองค์ความรู้ที่เกี่ยวกับท้องถิ่นให้เหมาะสม กับบริบทของสถานศึกษาและสภาพของชุมชนนั้น ๆ โดยวิเคราะห์กรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น กำหนดรายละเอียดของเนื้อหาองค์ความรู้ จัดทำเป็นรายวิชาเพิ่มเติมหรือจัดเป็นกิจกรรมการเรียน

การสอนแบบบูรณาการกับรายวิชาต่าง ๆ ได้ ซึ่งขัดแย้งกับฝ่ายวิชาการ สำนักพิมพ์เดอะบุคส์ (2546, หน้า 12) กล่าวว่าพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม(ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 หมวด 4 มาตราที่ 27 ว่าจะให้คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กำหนดหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อความเป็นไทย ความเป็นพลเมืองดีของชาติ การดำรงชีวิต และการประกอบอาชีพ ตลอดจนเพื่อการศึกษาต่อ ให้สถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีหน้าที่จัดทำสาระของหลักสูตรตามวัตถุประสงค์ในวรรคหนึ่งในส่วนที่เกี่ยวข้องสภาพปัญหาในชุมชนและสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น คุณลักษณะอันพึงประสงค์เพื่อเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ

ส่วนปัญหาการบริหารงานวิชาการ โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาเบญจมิตร พบว่า ปัญหาในด้านการนิเทศภายในสถานศึกษาโดยใช้หลักการมีส่วนร่วม มีค่าความถี่สูงสุด คือ ชุมชน ผู้ปกครอง ศิษย์เก่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขาดการมีส่วนร่วมในการนิเทศภายในสถานศึกษา อาจจะมีสาเหตุมาจาก 2 ประเด็นต่อไปนี้เป็นประเด็นแรก ชุมชน ผู้ปกครอง ศิษย์เก่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ไม่เข้าใจบทบาทและหน้าที่ของตัวเองว่าตัวเองจะทำอะไร ทำอย่างไร ทำเพื่ออะไร และคิดว่าการจัดการศึกษาไม่ใช่หน้าที่ คณะกรรมการเป็นเพียงที่ปรึกษาหรือเป็นผู้ปฏิบัติตามการร้องขอจากสถานศึกษาเท่านั้น นอกจากนี้ บุคคลที่เข้าร่วมเป็นคณะกรรมการสถานศึกษาส่วนใหญ่ได้รับการร้องขอจากสถานศึกษามากกว่าได้รับการคัดเลือกสรรจากกลุ่มผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการศึกษาอย่างแท้จริง ทำให้ขาดความกระตือรือร้นในการทำหน้าที่ ซึ่งขัดแย้งกับสำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ (2547, หน้า 10 - 11) ได้อธิบายบทบาท อำนาจ หน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม(ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 หมวด 5 มาตรา 40 และพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พุทธศักราช 2546 มาตรา 38 ไว้ว่า คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีหน้าที่กำกับการดำเนินกิจการของสถานศึกษาให้สอดคล้องกับกฎหมาย กฎระเบียบ ประกาศ คำสั่ง และนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และความต้องการของชุมชนและท้องถิ่น ส่งเสริมสนับสนุนการดำเนินกิจการด้านต่าง ๆ ของสถานศึกษา มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการบริหารบุคคลสำหรับข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษาตามที่กฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการ

และบุคลากรทางการศึกษากำหนด ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่กฎหมาย ระเบียบ ประกาศ กำหนดให้เป็น
 อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ส่วนประเด็นที่สอง คือ สถานศึกษาในกลุ่ม
 เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาเบญจมิตร ไม่ค่อยเปิดโอกาสให้ ชุมชน ผู้ปกครอง ศิษย์เก่า องค์กร
 ปกครองส่วนท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการสถานศึกษา เพราะคิดว่า คณะกรรมการ
 สถานศึกษาขั้นพื้นฐานไม่มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องของหลักการบริหารและหลักการจัดการศึกษา
 มองคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานว่าเป็นเพียงผู้สนับสนุนด้านทรัพยากรทางการศึกษา
 มากกว่าเป็นผู้ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมดำเนินงาน ร่วมรับผลที่เกิดขึ้น ซึ่งขัดแย้งกับสำนักวิชาการ
 และมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกระทรวงศึกษาธิการ (2551,
 หน้า 30) ได้กล่าวถึงการดำเนินงานแบบมีส่วนร่วมว่า การจัดการศึกษาในท้องถิ่นจะประสบความสำเร็จ
 และมีคุณภาพมากขึ้นเพียงใดขึ้นอยู่กับความร่วมมือ และความช่วยเหลือจากฝ่ายต่าง ๆ ที่
 เกี่ยวข้องในท้องถิ่น ดังนั้นสถานศึกษาควรดำเนินการในการส่งเสริมและประสานความร่วมมือกับ
 บุคคลและองค์กรต่าง ๆ ในชุมชน คือ เปิดโอกาสให้ผู้เกี่ยวข้องและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้มีบทบาท
 ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ และร่วมจัดการศึกษาของรัฐ ทั้งผู้ปกครอง นักเรียน และตัวแทนศิษย์เก่า
 ตัวแทนชุมชน ตัวแทนภาคธุรกิจ การที่บุคคลมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา จะเกิดถึงความรู้สึกถึง
 ความรับผิดชอบและความเป็นเจ้าของในการจัดการศึกษามากขึ้น มีการสื่อสารระหว่างสถานศึกษา
 และชุมชนอย่างสม่ำเสมอ เข้าถึงผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน และผู้ปกครองมีการประสานการ
 ทำงานอย่างใกล้ชิดกับฝ่ายต่าง ๆ เพื่อร่วมมือช่วยเหลือกันในการแก้ไขปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้นเปิด
 โอกาสให้ทุกภาคส่วนได้มีส่วนร่วมในการวางแผน แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการ
 และการจัดการเรียนการสอน และมีส่วนร่วมในการตรวจสอบคุณภาพผู้เรียน ตลอดถึงการปรับปรุง
 พัฒนา จัดให้มีศูนย์เครือข่ายหลากหลายรูปแบบ เพื่อให้เกิดการแบ่งปันช่วยเหลือกันระหว่าง
 โรงเรียนและหน่วยงานต่าง ๆ ให้การใช้ทรัพยากรมีความคุ้มค่าและก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อ
 ผู้เรียน

ข้อเสนอแนะ

ผลจากการศึกษา เรื่องการบริหารงานวิชาการ โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในกลุ่มเครือข่าย พัฒนาคุณภาพการศึกษาเบญจมิตร อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่ สรุปข้อเสนอแนะจากผล การศึกษาได้ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะที่ได้จากผลการศึกษา

1.1. การบริหารหลักสูตร

ควรสร้างความเข้าใจถึงความสำคัญของการบริหารหลักสูตรให้แก่ชุมชน ผู้ปกครอง ศิษย์เก่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จัดอบรมผู้บริหารให้มีความรู้ในเรื่องหลักการกระจายอำนาจ และแต่งตั้งคณะกรรมการรับผิดชอบงานการบริหารหลักสูตรที่มาจากทุกฝ่ายเพื่อจัดทำแผนงานและ โครงการในการบริหาร โดยเปิดโอกาสให้ผู้ปกครอง ชุมชน ศิษย์เก่า เข้ามามีส่วนร่วม

1.2. การจัดการเรียนการสอน

ควรมีการจัดประชุมวางแผนงาน/โครงการ การจัดการเรียนการสอน โดยให้คณะครู คณะกรรมการสถานศึกษา ตัวแทนชุมชนมีส่วนร่วมในการเสนอความคิดเห็นและร่วมตัดสินใจใน แผนงาน/โครงการ การจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาควรจัดหาสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีที่ทันสมัยให้เพียงพอต่อจำนวนนักเรียน ส่งเสริมให้ครูทำวิจัยในชั้นเรียน พัฒนาการจัดการเรียนการสอนให้ครบทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ มีการนิเทศการเรียนการสอนอย่าง ต่อเนื่อง และใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการจัดการเรียนการสอนให้มากขึ้น

1.3. การวัดและการประเมินผลการศึกษา

ควรระบุแผนงาน/โครงการ การวัดและประเมินผลลงในแผนปฏิบัติการประจำปีของ สถานศึกษาและแต่งตั้งคณะกรรมการที่มาจากหลายฝ่ายเข้ามารับผิดชอบ และเนื่องจากบุคลากรของ สถานศึกษาขาดความรู้ในเรื่องการวัดและประเมินผลการศึกษา ดังนั้นจึงควรจัดอบรมความรู้เรื่อง การวัดและประเมินผลการศึกษาให้กับคณะครู คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และส่งเสริม ให้มีการพัฒนา ปรับปรุงเครื่องมือวัดและประเมินผลให้เป็นไปตามศักยภาพของผู้เรียน

1.4. การนิเทศภายในสถานศึกษา

ผู้บริหารควรจัดประชุมวางแผนการนิเทศภายในสถานศึกษาร่วมกับคณะครู คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ตัวแทนชุมชน และเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมในการแสดง

ความคิดเห็น ร่วมตัดสินใจ ร่วมนิเทศภายในสถานศึกษา ตลอดจนร่วมกันสรุปผลการดำเนินงานให้เป็นลายลักษณ์อักษรพร้อมที่จะได้รับการตรวจสอบ

1.5. การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

ควรมีการจัดทำแผนงาน/โครงการ การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โดยเปิดโอกาสให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้แทนชุมชน นักเรียนมีส่วนร่วมในการพิจารณาการจัดทำแผนงาน/โครงการ รวมถึงการจัดระบบโครงสร้างขององค์กรให้เหมาะสมและส่งเสริมสนับสนุนให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้แทนชุมชน มีส่วนร่วมในการตรวจสอบและดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา อย่างจริงจัง

2. ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

2.1. ควรมีการศึกษาการบริหารงานวิชาการ โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานให้ครอบคลุมขอบข่ายการบริหารงานวิชาการทุกด้าน

2.2. ควรใช้กระบวนการบริหารคุณภาพหรือวงจรเดมมิ่ง P- D- C-A ศึกษารูปแบบบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาเบญจมิตร อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่ เพื่อพัฒนาสถานศึกษาต่อไป

2.3. ควรเก็บข้อมูลเชิงประจักษ์เพิ่มขึ้น เช่น การใช้แบบสัมภาษณ์ แบบบันทึกการสังเกต การบริหารจัดการตามสภาพจริงร่วมด้วย